

ærede Medlem, at naar vi gaar i Gang med at oprette disse Husmandsbrug, vil vi netop faa et Maal for mange unge, som vil vinke dem og gøre dem til stærke Karakterer og til gode Borgere i vort Samfund.

Naar man fra Landbokommissionens Side gik ind paa at behandle hele dette Spørgsmaal om Len og Stamhuse, og man foreslog, at det skulde være en frivillig Afløsning, var det, fordi man ikke da i Landbokommissionen mente at kunne finde en Lovgivning paa alle de Retspunkter, som vilde frembyde sig, hvis man skulde til en Tvangsafløsning. Desuden mente man, som det for øvrigt ogsaa er udtrykt af det ærede Medlem fra Lejre, at hurtig Hjælp er dobbelt Hjælp, og det gjaldt om, at man ikke kom til at strides om enkelte juridiske Spidsfindigheder, men at man hurtigt fik noget ud af Sagen. Naar man i Landbokommissionen ikke har gjort nogen Forskel paa de Majorater, hvor der er Hjemfaldsret, og dem, hvor der ikke er Hjemfaldsret, er det, fordi man praktisk taget maa indrømme, at der for Staten ikke er nogen Forskel paa dem. Thi vel kan man sige, at der er Hjemfaldsret paa nogle af dem, og de skal falde til Staten, naar den sidste mandlige Arving er død — for mangfoldiges Vedkommende først, naar heller ikke kvindelige Arvinger eksisterer —, men det Tidspunkt ligger, som det er sagt af det ærede 7de Medlem for Randers Amt (Harboe), langt ude i Fremtiden, maaske Hundreder af Aar, hvis det overhovedet nogen Sinde sker. Derfor mente man, at man maatte behandle alle Majorater ens.

Men man mente ogsaa i Landbokommissionen med fuld Ret at kunne kræve, at Majoratsbesidderne maatte yde et Bidrag til Staten for at faa Lensbaandet hævet. Vi maa ikke glemme, at disse Besiddere har haft et Privilegium, som ogsaa er anerkendt i den grundlovgivende Rigsforsamling, hvor Hall udtalte, at „som bekendt var det et Privilegium for Adelen at kunne oprette Stamhuse af Sædegaarde under visse Betingelser“. Dette Privilegium blev beskyttet gennem Tiderne af Staten; hver Gang en Majoratsbesidder havde levet over Evne, var kommet til den økonomiske Grænse for, hvad man kunde bruge, kom Staten og greb ind og holdt disse store Jordbesiddelser sammen for ham. Og det Forhold kan ikke opretholdes i det nuværende Samfund, at Staten, som har den største Interesse i, at saa mange som muligt af dem, som ønsker det og vil det, og som har Forstand til det,

kan komme i Besiddelse af Jord, tværtimod skal holde saadanne store Besiddelser sammen ved sin Beskyttelse. Det Forhold maa forsvinde.

Saa længe Majoratsbesidderne havde Flertal i det andet høje Ting — og det har de jo haft indtil den seneste Tid —, kunde de meget let have faaet en Afløsning af Forholdet, som maaske økonomisk set havde været bedre end den Afløsning, de nu kan faa. Men man maa ikke glemme, at Værdierne af Majoraterne er steget overordentlig siden den Tid, saa at vi sikkert ikke gaar Besidderne nærmere, end hvis de havde faaet Afløsningen tidligere, maaske ikke en Gang saa nær — de vil nemlig faa flere Midler til Raadighed. Derfor kan jeg ikke se rettere end, at det er rigtigt, at man stiller dem i Udsigt, at de maa betale en vis Sum, naar Lensbaandet løses. Godsernes Værdi vil stige ved, at det løses. Man kan sige, at der er mange, som slet ikke ønsker det løst, men man maa vistnok sige, at saa har de et Privilegium, og saa maa man ad anden Vej søge, hvorledes man skal behandle det.

I Landbokommissionens Betænkning er det rent principale Standpunkt tiltraadt af et stort Flertal, der er kun tre Medlemmer, som ikke har tiltraadt det, nemlig Fuldmægtig i Landbrugsministeriet, Waage, som har gjort gjældende, at det af Hensyn til Successorerne var ulovligt at ordne Sagen paa den foreslaaede Maade, det ærede Medlem fra Fredensborg (Moesgaard-Kjeldsen) og det socialdemokratiske Medlem, Redaktør Rasmussen. Der er dog indenfor Flertallet den Forskel, at medens vi forlanger 10 pCt. af alle, mener det ærede Medlem fra Lejre, at der skulde gives 20 pCt. af de Besiddelser, paa hvilke der er Hjemfaldsret, og han har taget Afstand med Hensyn til Erstatningen for Jorden, idet det ærede Medlem mener, at man ikke skal gaa til en særskilt Jordvurdering, men skal benytte Ejendomsskyldvurderingen. Jeg ser, at Regeringen i Virkeligheden til Dels har givet Flertallets Standpunkt Ret med Hensyn til Hjemfaldsretten, idet den har halveret det Beløb, som var det ærede Medlem fra Lejre og Landbokommissionens Flertal imellem. Han ønskede, at der skulde være en Forskel af 10 pCt. mellem de Majorater, paa hvilke der er Hjemfaldsret, og dem, paa hvilke der ikke er det, men Regeringen har ment, at 5 pCt. kunde være passende. Jeg skal ikke indlade mig paa en Strid derom, maaske kan man hænge noget der-